

Maareform Virumaal üldjoontes lõpetatud

Veel uusi andmeid maareformi teostamisest

Maareformi teostamine Virumaal jõudis esmaspäevaks üldjoontes lõpule. Kõikides valdades olid selleks ajaks üldkavad kontrollitud ning kinnitatud ja maade väljamõõtmine peagu täiesti lõppenud. Mis ainult veel lõpetada jäävad, on üksikud kavad renditalude kohta ja paranduste teostamine selles osas, mida üksikute külade kavades maakonnakomitee poolt muudeti.

Viimaste kavade kinnitamine toimus maakonnakomitee poolt laupäeval ja pühapäeval. Laupäeval kinnitati maakorralduskavad Veneveres ning Simunas ja puhkepäeval viimased kavad Vaivaras ning Alutaguseel. Venevere kavas ei teinud maakonnakomitee suuri muudatusi, seevastu Avanduse ümbruskonna kavad tulid peagu täielikult ümber teha. Maakonnakomitee arvamise kohaselt oli Avanduse ringkond kogu Virumaa nõrgemaks, sest kavad olid siin koostatud

hooletult ning oskamatult ja kohalikkudel talupidajatel polnud maakorraldustöödest nendes ringkondades üldse midagi teada.

Selletõttu oli kavade kinnitamisele Simuna rahvamajja ilmunud määratul hulgal inimesi. Koosoleku avas maakonnakomitee esimees sms Villem Soo, kes kokkuvõtlikult tähendas: „Maareformi sügavam mõte ja sisu on selles, et temaga likvideeritakse endine ebaõiglane olukord külas. Seni olid seal väikemaapidajad surutud paepalsetele ja liivanõmmedele, kuna parem osa maast kuulus „külakulakule“, linna ärimeestele ja spekulantidele. Peale maareformi teostamist jääb aga ENSV külas esikohale just vähese maaga talupidaja.“

Niihästi vähendatavate talude omanikud kui ka juurdelõike saajad ning maataimed olid pea viimase ni kohale ilmunud, mille tõttu kavade arutamine kestis ligi kaksteist tundi.

Vaivara ümbruskonna viimaste kavade kinnitamine Vaivara rahvamajas puhkepäeval läks seevastu kiiresti, sest sealse ringkonna maamõõtja oli oma töö teinud väga hästi. Narva linnas asuvas Alutaguse vallamajas tegi maakonnakomitee suurema muudatuse kava kahe suurema talu osas. Nimelt oli vallakomitee poolt jäetud 30 ha suurused talud Kaarel Tamme ja Villem Tamme pärijatele. Maakonnakomitee poolt otsustati mõlemad kohad likvideerida. Seejuures jäid Villem Tamme pärijad maast täiesti ilma, kuna Kaarel Tamme pärijad ümber asus-

fatakse Mereküla ja Udria vahel asuvasse „Anelo“ talusse. Mõlemad Tammede talud liidetakse sovhoosiga, mis umbes 2000 ha maa-alaga kujuneb kogu Virumaa suurimaks. Teisest sealsest suuremast talust, mis kuulus Rakvere ja Narva tuntud ärimehele ja majadeomanikule Dolgovile, moodustati kaks 50 ha suurust varsakopliit asutatava hobusekasvatuse sovhoosi jaoks.

Edaspidi võivad tulla veel mõningad parandused kavade nendes osades, kus avalikuks tulevad mitme talu omanikud. Esiotsa õnnestus paljudel peremeestel teise või koguni kolmanda talu omamist vallakomiteede eest varjata. Nüüd on aga nähtavasti teatavaks saanud, et sarnaste andmete varjamine raske karistuse võib tuua ja viimaste päevade jooksul on paljud ise sellest vallakomiteele teatanud.

Toome allpool ära mõningaid muljeid maakonnakomitee viimaselt ringsõidult:

Veneveres teatatakse väikemaapidajale Olev Sepalale, et ta on vallakomitee otsuse põhjal juurde saanud 1 ha põldu ja 3 ha heinamaad. Seni oli Sepalal kokku 7,50 ha maad, suur osa sellest aga jõepõhjaga ühekõrgusel.

Nüüd ütleb Sepala: „Varem sain pida suure hädaga ainult kaks lehma — nüüd aga võin pidada kolm lehma ja hobuse. Maapidamine ilma hobuseta on raske, alati käi mööda küla laenamas. Ja mis kõige hullem: saad ta laenukski alles siis, kui teistel töö juba tehtud!“

(Lõpp lhk. 6.)

Maareform Virumaal . . .

(Algus 1. leheküljel.)

Ühe uue koha värske omanik, August Tooming, on seni olnud pooleterameheks suuremas talus. Temale antav uus talu on kuuldavasti viletsate maadega, nii et komitee liikmed küsivad: „Kas loodate tööga hakkama saada?“

„Töömees saab kõigea hakkamal“ vastab sms Tooming. „Kui pooleterakohale läksin, siis esimesel aastal sain sealt 300 puuda vilja — tänavu aga juba üle 400 puuda. Ja kui ma nüüd uuele kohale ehitused peale saan, siis elan paremini kui mõni kuningas.“

Üheks huvitavamaks maasaajaks Veneveres on talukarjane Iisak Indus, tüübilise mustlasenäoga mees.

Temale on 12,16 ha maad antud samast talust, kus ta karjasena teenis. Teised peremehed soovivad kõik Indusele õnne ja kiidavad: „See talu sai nüüd endale küll õige omaniku — Indus on seesugune kõva põllumees, et kannujuurimises annab meile kõigile silmad ette...“

Kui kõrvalt kaheldakse, kas mustlasest õiget talupidajat saab, siis kaitsevad naabrid ühelmeelele: „Ega Indus olegi õige mustlane — tal ju ema päris meie valla inimese. Sellepärast ta põllutööski nii osav on.“

Eduard Õunapuu on saanud maad juurde vahetuskorras. Tema talu suurus oli varem kokku 10,07 ha, maad olid aga sedavõrd viletsad, et õiget äraelamist ei võimaldanud. Põldu oli ainult 2,34 ha — nüüd sai sms Õunapuu oma viletsamate maade vastu põldu juurde, nii et seda on kokku 7 ha.

„Nüüd saab ometi kord elama hõkatala!“ ütleb sms Õunapuu rõõmsalt. „Mul pere ka, kaks väikest last — mis nüüd viga neid üleskasvatada.“

Nagu äratoodud üksikjuhtudest selgub, oli suurem osa Venevere meeste oma uute maadega kõigiti rahul. Simuna seevastu tundus säärase paigana, kus kogu Virumaa maareformi ulatuses kõige enam nuriseti. Oli see nüüd tingitud maakorraldajate viletsatvõitu tööst või elanikkonna kiuslikkusest, — kuid tüli ja riidu oli kaheteistkümnepäevase pikkuselt!

Ja ikka jälle tülid sugulaste vahel!

Vahel tekkis pealtkuulajal tõepoolest tunne, nagu istuks kurikuulus „eesti jonn“ Simuna rahvamajas lauaotsal ja ajaks maakorraldajate tööd võimalikult segamini. Nii näiteks tulid komitee laua ette isa ja poeg Valk'id — ja alustasid otsekohe omavahelist riidu ning kemplemist. 30 ha suurune talukoht jäetakse poja nimele, isa aga protesteerib selle vastu. 65-aastane vanapere mees tõendab, tema olevat see õige töömees talus ja poeg olevat „ohelik“. — Poeg kurdab, isa vihkavat teda seepärast, et ta kommunist on. Tema olevatki viimastel aastatel teinud kogu talu töö, isa olevat selleks juba liiga vana.

Teine sarnane paar on Aliide Õunapuu vennaga. Aliide Õunapuule on määratud vakamaasuurune maalapp, vend aga nuriseb selle üle ja nõuab, et see õelt ära võetaks. Õde polevat õige maa-harija, tal polevat hobust ega lehmagi. „Ega siis vakamaa maad ei suudagi hobust toita!“ astub komitee õe kaitseks välja. „Teie peate talle laenama, kui tal tarvis on.“

Vanapere mees Danilas on välja tulnud koos miniaga. Nende kohast võetakse osa maad ära, järgi jääb 30 ha. Nüüd tahab minia teada, kas peab vanapere-meest ikka samas ulatuses elatama, kui

enne — või jääb ka elatisnorm väiksemaks ühes maa vähenemisega. „Ega siis inimene sellepärast vähem ei söö, kui tal elamiseks tarvis!“ kurjustab komitee.

Jällegi tuleb laua ette hallipäine vanataat. Temalt on talu ära läinud — tütrele jääb aga 30 ha. „Mis mul tütreaga tegemist!“ kurjustab vanapere mees. „Misjooks tema omale ahnitseb ja mina ei saa!“

Kõige kurjem on aga Alekand, Elli.

Temale kuulub osa suurest pärijate talust ja seepärast võetakse tal ära Rohu külas asuv maalapp. Mingu aga sms Alekand rahulikult isatallu venna juurde!

Elli Alekand aga ei taha kuidagi minna. Kuigi komitee temale eraldab sootuks eriti seisva maatüki, ei taha ta kuuldagi vennaga ühes majas elamisest. Kogu mitmesajapealise kuulajaskonna ees hakkab ta vanda süüdistama, kuidas see ema ja isaga halvasti ümber käinud, neid peksnud jne. Tasakaalukam vend ei oska selle jutu peale muud teha kui ainult nõuta näoga käsi laotada. Lõpuks aga ütleb Elli Alekand ise: „Mina ei taha üldse seda, et tema minu maa peal käib!“

„Niisugune te olete,“ ütleb komitee. „Mis te siis õieti saada tahaksite?“

„Ma võtaks terve ilma ära, kui las-takse!“ vastab Elli Alekand.

Nähtavasti pole säärased nähted Simuna ümbruskonnas sugugi haruldased, sest ühe maa-asja arutuse juures tuleb ilmsiks, et talu omanik on 8 ruutmeetri maa pärast 20 aastat kohut käinud!

Muidugi on siin ka teistsuguseid maasaajaid. Nii küsib senine pooleteramees Bernhard Valter, kas ta võiks juba homme uuele kohale kündma minna! On näha, et mehel on tahtmine tööd teha.